

LUND UNIVERSITY

Wiselgrenska : studenthemmet som aldrig blev av

Tersmeden, Fredrik

Published in:
Gamla Lund-nytt

2009

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

Tersmeden, F. (2009). Wiselgrenska : studenthemmet som aldrig blev av. *Gamla Lund-nytt*, (5), 7-7.
http://www.kulturportallund.se/index.php?option=com_content&view=article&id=206:wieselgrenska-studenthemmet-som-aldrig-blev-av&catid=75:kiliansgatan-9-wieselgrens-minne-praestseminariet&Itemid=996

Total number of authors:

1

General rights

Unless other specific re-use rights are stated the following general rights apply:

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Read more about Creative commons licenses: <https://creativecommons.org/licenses/>

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

LUND UNIVERSITY

PO Box 117
221 00 Lund
+46 46-222 00 00

Wieselgrenska

– studenthemmet som aldrig blev av

Lundastudenterna kring förra sekelskifter var måttligt intresserade av nykterhetsfrågan. Ledningen för SSUH kom därför på idén att fresta dem med ett bostadshus för helnyktra studenter. Det är historien bakom Wieselgrens minne – som dock fick en annan, nykter, användning.

I dessa dagar då vi läser om nya studenter som får bo i husvagnar, militärtält och till och med på rektors soffa tror man lätt att bristen på studentrum varit ett evigt problem i Lund. Men så icke: under universitetets första dryga två århundraden löstes studenternas boende i regel smidigt på den privata hyresmarknaden, främst i form av inneboende hos såväl universitetslärare som stadens borgerskap. Under 1800-talet kompletterades detta med studentkaserner och studenthem.

Medan studentkasernerna var rent kommersiella inrättningar hade studenthemmen ofta en mer ideell grund, gärna baserad på donationer eller insamlingar. Syftet var att bereda duktiga men mindre bemedlade studenter ett gott boende till ett lågt pris. Först ut bland dessa var Lunds universitetshem, öppnat 1892 och följt samma år av Enskilda (eller Collinderska) studenthemmet samt 1895 av det Thomanderska. Ett kvinnligt studenthem öppnades 1915 och frikyrkliga "Micklagård" 1919. Av dessa återstår Thomanders och Micklagård. För de övriga blev de ekonomiska ramarna i längden ofta otillräckliga, särskilt under första världskrigets och mellankrigsårens dyrtider.

Idén om ett nykterhetshem

Ett studenthems historia stäcktes dock redan på idéstadiet: det Wieselgrenska, vars korta "icke-historia" kan vara värd att berätta. Det var vid en nykterhetskongress i Borlänge som representanter för Sveriges Studerande Ungdoms helnykterhetsförbund (SSUH) väckte tanken på ett särskilt "nykterhetshem" för studenter i Lund. Som förebild fanns sedan 1889 Nykterhetsvännernas Studenthem i Uppsala (vilket för övrigt ännu finns kvar, dock i modernare lokaler).

En kommitté tillsattes och sammanträdde första gången den 14 december

Hur många lundabor känner till att denna pampiga byggnad på Kiliansgatan ursprungligen var tänkt som boende för helnyktra studenter? Foto: Solveig Ståhl.

1901 – i Stockholm! Inte heller någon av ledamöterna i kommittén tycks ha haft någon lundakoppling (senare invaldes dock två lundensare). Det hindrade nu inte den sammankallande, fil kand August Ljunggren, att redogöra för hur den lundensiska lokalavdelningen av SSUH sedan dess grundande 1899 "gått stadigt framåt" men samtidigt hade problem "framför allt beroende på den i Lund bland studenterna rådande stora liknöjdheten med afseende på nykterhetsspörsmålet". Det var också Ljunggren som kläckte förslaget att döpa det tilltänkta bostället till Wieselgrenska studenthemmet, dels för att "hugfästa den store föregångsmannens minne, dels i afsikt att härigenom väcka ett vidsträcktare och lifligare intresse och en större oförevillighet för företaget". Nykterhetsivraren Peter Wieselgren hade ju tillbringat tretton år som först student och sedan lärare vid Lunds universitet innan han på allvar inledde sin prästbana.

Upprop författades

Så skred kommittén till arbete. SSUH i Lund ombads komma med en ekonomisk kalkyl, ett upprop författades, avsett att undertecknas av diverse prominenser (man hoppades bland annat på prins Oscar Bernadotte) och en lista över personer "som möjligen skulle vilja skänka bidrag" upprättades. Förhoppningen var en fastighet med 20 rum.

Mindre än ett halvår senare hade frågan dock tagit en helt ny vändning. Ljunggren hade vid besök i Lund insett att intresset för just ett helnyktert studenthem var relativt litet jämfört med önskemålen om en mer allmänt inriktad lokal för nykterhetsrörelsen med mötes- och läsrum, bibliotek, café och liknande. Kommittén beslöt därför att inrikta det ännu icke publicerade uppropet på dessa nya mål. Samtidigt tog en lokal organisation i Lund form: Nykterhetsvännernas byggnadsförening i Lund u.p.a. Från och med 1903 tog denna över hela projektet och den tidigare kommittén upplöstes.

Föreningens arbete kröntes med framgång. År 1906 uppfördes den byggnad vid Kiliansgatan som ännu bär namnet Wieselgrens minne. Nykterhetsverksamheten i huset är dock historia; efter att ha rymt undervisningslokaler för Socialhögskolan och Kursverksamheten är det nu kontor för domkyrkoförsamlingen.

Något helnyktert studentboende blev det alltså inte i Lund den gången. Det skulle dröja ända till 1966 innan Stiftelsen Nykterhetsvännernas Studenthem kunde öppna det helnyktra Studenthemmet Billegården i samma lokaler där Micklagård tidigare legat.

Källor: framställningen baseras huvudsakligen på Nykterhetsvännernas byggnadsförening i Lund u.p.a. arkiv, vilket förvaras på Landsarkivet i Lund.

FREDRIK TERSMEDEN